

Αστική ευθύνη ν.π.δ.δ. κατά τα άρθρα 105,106 ΕισΝ Α.Κ. από τροχαίο ατύχημα λόγω παράλειψης συντήρησης οδικού δικτύου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ιδρύεται αστική ευθύνη του ν.π.δ.δ. «Περιφέρεια Πελοποννήσου», από παραλείψεις νόμιμων υποχρεώσεων των αρμοδίων οργάνων του για τον έλεγχο, τη συντήρηση και την αποκατάσταση του οδικού δικτύου τουλάχιστον ανά δεκαπενθήμερο με αποτέλεσμα να χάσει ο οδηγός τον έλεγχο του οχήματος του και να σκοτωθεί. Το θανατηφόρο τροχαίο του οδηγού οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα των οργάνων του Ν.Π.Δ.Δ. και ορθά αναγνωρίστηκε με την εκκαλουμένη υποχρέωση χρηματικής ικανοποίησης προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης των γονέων των παππούδων και του αδελφού του θύματος.

Αριθμός απόφασης Α 157/2020

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις ...2018 με δικαστές τους: ... και γραμματέα τη ...,δικαστική υπάλληλο, για να δικάσει:

1. τη με ημερομηνία κατάθεσης ...-2018 (αυξ.αριθμ.καταθ....) έφεση, των:

1..... 2. ...., 3.....

του ....., κατοίκων ..... 4.....και

5. οι οποίοι παραστάθηκαν με δήλωση του άρθρου 133 παρ.2 του Κ.Δ.Δ. του πληρεξουσίου δικηγόρου τους **Ανδρέα Ματθαίου**, κατά του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Περιφέρεια Πελοποννήσου (Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας)», καθολικού διαδόχου του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας», που εδρεύει στην Τρίπολη, εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε με δήλωση του άρθρου 133 παρ.2 του Κ.Δ.Δ., του πληρεξουσίου δικηγόρου του Λεωνίδα Πετρακόπουλου, και κατά της με αριθμ..../2017 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Τρίπολης.

2. τη με ημερομηνία κατάθεσης ...-2018 (αυξ.αριθμ.καταθ....)

έφεση, του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Περιφέρεια Πελοποννήσου (Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας)», καθολικού διαδόχου του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας», που εδρεύει στην Τρίπολη, εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε με δήλωση του άρθρου 133 παρ.2 του Κ.Δ.Δ., του πληρεξουσίου δικηγόρου του Λεωνίδα Πετρακόπουλου,

των: 1. ...., οι οποίοι παραστάθηκαν με δήλωση του άρθρου 133 παρ.2 του Κ.Δ.Δ. του πληρεξουσίου δικηγόρου τους Ανδρέα Ματθαίου, και κατά της με αριθμ..../2017 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Τρίπολης.

Το Δικαστήριο αφού μελέτησε τη δικογραφία.

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο.

1. Επειδή, με τις κρινόμενες αντίθετες και συνεδικαζόμενες λόγω της συνάφειάς τους,

εφέσεις, για την πρώτη

από τις οποίες καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο (με αριθμ.... ..., ..., ..., ηλεκτρονικά παράβολα), ενώ, για την άσκηση της δεύτερης δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 11

του κανονιστικού διατάγματος της ...1944 «Περί Κώδικας των νόμων περί δικών του Δημοσίου» και άρθρο 22 παρ. 4 του ν. 1868/1989 (ΦΕΚ \$ 230)) τα οποία εφαρμόζονται και επί των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 28 του ν. 2579/1998), ζητείται παραδεκτώς η εξαφάνιση της με αριθμ..../2017 οριστικής απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Τρίπολης. Με την απόφαση αυτή έγινε μερικά δεκτή η από ...-2013 αγωγή των ήδη εκκαλούντων - εφεσίβλητων και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του εκκαλούντος - εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. να καταβάλει στον πρώτο από αυτούς το ποσό των 62.205,44 ευρώ, στη δεύτερη το ποσό των 60.000 ευρώ, στον τρίτο το ποσό των 25.000 ευρώ και σε καθένα από τους τέταρτο και πέμπτη από αυτούς το ποσό των 10.000 ευρώ, με το νόμιμο τόκο με επιτόκιο 6% από την επίδοση της αγωγής (...-2013) την εξόφληση, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, με τα άρθρα 105 και 106 του Εισ.Ν.Α.Κ. και 932 του Α.Κ., που προκλήθηκε από παράνομη συμπεριφορά των οργάνων του εκκαλούντος - εφεσίβλητου ν.π.δ.δ ..

2 Επειδή, στο άρθρο 105 του Εισ.Ν.Α.Κ. (Π.Δ. 456/1984, Φ.ΕΚ. 164 Α'), ορίζεται ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του Δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το Δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός εάν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος ... ». κατά δε τη διάταξη του άρθρου 106 αυτού, η ως άνω διάταξη εφαρμόζεται και για την ευθύνη των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων, που βρίσκονται στην υπηρεσία τους. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις συνάγεται ότι ευθύνη προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξης, ή από τη μη νόμιμη παράλειψη έκδοσης τέτοιας πράξης, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου ή του ν.π.δ.δ., ή από παραλείψεις οφειλομένων νομίμων υλικών ενεργειών αυτών, εφόσον οι υλικές αυτές ενέργειες, ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, ή των υπηρεσιών του ν.π.δ.δ. Εξάλλου, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, υπάρχει ευθύνη του Δημοσίου ή του ν.π.δ.δ., τηρουμένων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνον όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου των νομικών αυτών προσώπων παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις, που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (Σ.τ.Ε.2796/2006,2741/2007,1019/2008, 4133/2011, 2669/2015, 2839/2017, 15/2018). Για να στοιχειοθετηθεί, δε, η κατά τις παραπάνω διατάξεις αστική ευθύνη του Δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. και υποχρέωση τούτων προς αποζημίωση, απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η ύπαρξη πρόσφορου αντικειμενικού αιτιώδους συνδέσμου

ανάμεσα στη φερόμενη ως παράνομη συμπεριφορά του οργάνου του Δημοσίου και της ζημίας που έχει συναφώς προκληθεί. Ο αντικειμενικός, δε, αυτός αιτιώδης σύνδεσμος υφίσταται όταν, σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας, η φερόμενη ως ζημιογόνα πράξη ή παράλειψη υλική ενεργεια, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, ήταν ικανή κ... πρόσφορη να επιφέρει το ζημιογόνο αποτέλεσμα (Σ.τ.Ε. 332/2009, "2839/2017, 15/2018). Περαιτέρω, κατά τις ίδιες διατάξεις, το Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ. υποχρεούνται να αποκαταστήσουν κάθε θετική ή αποθετική ζημία, τα, δε, δικαστήρια της ουσίας μπορούν, επί πλέον, να επιδικάσουν σε βάρος τους χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 932 του Αστικού Κώδικα (βλ. Σ.τ.Ε. 521, 2579/2006, 2736, 2739/2007, 1019/2008, 1818, 926/2009). Η αποζημίωση αυτή την οποία υποχρεούται να καταβάλει το Δημόσιο περιλαμβάνει την αποκατάσταση κάθε θετικής ή αποθετικής ζημίας, αλλά και την, κατ' άρθρο 932 Α.Κ., χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης (πρβλ. Σ.τ.Ε. 2521/2008, 2579/2006, 740/2001 κ.ά.).

3. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα ορίζεται ότι:

«Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας του, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του .... ». Κατά την ανωτέρω διάταξη του Α.Κ., η οποία εφαρμόζεται αναλόγως και στην περίπτωση της ευθύνης του δημοσίου κατά το άρθρο 105 του Εισ.Ν.Α.Κ. (Σ.τ.Ε. 2727/2003, 1222, 1223/2002, 740/2001, 2463/1998 7μελούς), το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη, κατά την κρίση του, χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Η χρηματική αυτή ικανοποίηση αποσκοπεί στην ηθική παρηγορία και την ψυχική ανακούφιση του παθόντος, όσο αυτό είναι δυνατόν. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι παρέχεται στο δικαστήριο η ευχέρεια, ύστερα από εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, να επιδικάσει ή όχι χρηματική ικανοποίηση και συγχρόνως να καθορίσει το ποσό αυτής. Ο προσδιορισμός του ποσού της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης αφέθηκε στην ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου, η οποία δεν ελέγχεται κατ' αναίρεση, αφού σχηματίζεται από την εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, χωρίς την υπαγωγή του πορίσματος σε νομική έννοια, ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου (Σ.τ.Ε. 2559/2007, 3256/2006 κ.ά.), λαμβάνονται, δε, ιδίως, υπόψη, ως κριτήρια, το είδος της προαβολής, η έκταση της βλάβης, οι συνθήκες τέλεσης της αδικοπραξίας, η βαρύτητα του -σφάλματος του υποχρέου, το τυχόν συντρέχον πταίσμα του δικαιούχου και η οικονομική και κοινωνική κατάσταση των διαδίκων μερών (ΑΠ. 309/2015), δεν πρέπει, δε, να υποβαθμίζεται η απαξία της παράνομης πράξης,

παράλειψης, υλικής ενέργειας ή παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας · με την επιδίκαση ιδιαίτερα χαμηλών ποσών, ούτε όμως να υπερτιμάται και να παράγεται υπέρμετρος πλουτισμός του ζημιωθέντος (πρβλ. Σ.Τ.Ε. 727/2009, 1018/2008, 1915/2007, πρβλ. ΑΠ. 43/2005).

4. Επειδή, περαιτέρω, ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας [Κ.Ο.Κ. ν. 2696/1999, (ΦΕΚ Α' 57)] ορίζει στο άρθρο 4 ότι: «1. Οι για τη σήμανση των οδών τοποθετούμενες πινακίδες είναι κατά κατηγορίες οι εξής: α) Αναγγελίας κινδύνου (Κ), δηλωτικές: αα) Επικίνδυνων θέσεων .... γγ) ... β) ... 2. (όπως η παράγραφος αυτή τροποποιήθηκε με την παρ. 1β του άρθρου 22 του ν. 3254/2004, ΦΕΚ Α 137) Οι πινακίδες αναγγελίας κινδύνου (Κ-1 μέχρι Κ-41) τοποθετούνται για να εφιστούν την προσοχή αυτών που χρησιμοποιούν τις οδούς για τους κινδύνους που υπάρχουν στην οδό προς την κατεύθυνση της κίνησής τους, ώστε να λαμβάνουν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα και, σε περίπτωση ανάγκης, να μειώνουν την ταχύτητα πορείας τους για να τους αποφεύγουν. Η σημασία των πινακίδων αυτών είναι: ... Κ-1δ Επικίνδυνη δεξιά στροφή, ... Κ-5 Επικίνδυνη στένωση οδοστρώματος και στις δύο πλευρές. Κ-6α Επικίνδυνη στένωση οδοστρώματος στην αριστερή πλευρά. Κ- 6δ Επικίνδυνη στένωση οδοστρώματος στη δεξιά πλευρά. ... 3 Οι ρυθμιστικές της κυκλοφορίας πινακίδες Ρ-1 μέχρι Ρ-77 τοποθετούνται για να πληροφορούν αυτούς που χρησιμοποιούν τις οδούς για τις ειδικές υποχρεώσεις, περιορισμούς ή απαγορεύσεις, προς τις οποίες πρέπει αυτοί να συμμορφώνονται .... Ρ-57 Υποχρεωτική ελάχιστη ταχύτητα που αναγράφεται με λευκούς αριθμούς σε ... (π.χ. 30 χλμ.) την ώρα. Η πινακίδα αυτή σημαίνει ότι τα οχήματα που χρησιμοποιούν την οδό, στην είσοδο της οποίας είναι τοποθετημένη, πρέπει να κινούνται με ελάχιστη ταχύτητα (π.χ. των 30 χλμ.) την ώρα. Ρ-58 Τέλος υποχρεωτικής ελάχιστης ταχύτητας, που έχει επιβληθεί με την πινακίδα Ρ-57 .... Ρ-60 Ανώτατη ταχύτητα περιοχής. Ρ-61 Έξοδος από περιοχή με ανώτατο όριο ταχύτητας .... 4. Οι πληροφοριακές πινακίδες (Π-1 μέχρι Π-95) τοποθετούνται για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις οδούς, για τη διευκόλυνση των χρηστών των οδών (κατευθύνσεις, αρίθμηση· χιλιόμετρηση, τοπωνυμίες, εγκαταστάσεις κ.λπ.). Η σημασία των πινακίδων, αυτών είναι: ... Π-9 Κατεύθυνση μίας τοπωνυμίας, μορφής ορθογωνίου. Π-10 Κατεύθυνση προς αεροδρόμιο. Π-11 Κατεύθυνση προς κατασκήνωση. Π-12 Κατεύθυνση προς Ξενώνα Νεότητας. Π-13 Αρίθμηση εθνικών οδών. Π- 14 Αρίθμηση διεθνών αρτηριών. Π-15 Χιλιόμετρηση οδών. Π-16 Χιλιόμετρηση οδών. Π-17 Αρχή κατοικημένης περιοχής. Π-18 Τέλος κατοικημένης περιοχής. Q πινακίδες Π-17 ή Π-58 ή Π-59, εκτός της πληροφοριακής τους σημασίας, ειδοποιούν τους χρήστες των οδών ότι οι εφαρμοζόμενοι στις κατοικημένες περιοχές κανονισμοί κυκλοφορίας, όπως ο περιορισμός της ταχύτητας, η απαγόρευση χρήσης ηχητικών οργάνων, προειδοποιήσεων κ.λπ. ισχύουν από την πινακίδα Π-17 ή Π-58

μέχρι την πινακίδα Π-18 ή Π-59, εκτός των τμημάτων εκείνων της οδού, εντός κατοικημένης περιοχής, στα οποία, με άλλες πινακίδες, παρέχεται ειδοποίηση για διαφορετικούς τυχόν κανονισμούς. Ρυθμιστικές πινακίδες, α οποίες τοποθετούνται στην αυτή θέση με την πινακίδα Π-17 ή Π-58 ισχύουν σε όλο το μήκος της οδού, εντός της κατοικημένης περιοχής, εκτός αν ορίζεται διαφορετικό με άλλες πινακίδες, σε ορισμένα τμήματα της οδού αυτής. ... Π-92 Αρχή περιοχής κατοικίας χαρακτηρισμένης ως περιοχής ήπιας κυκλοφορίας. Π-92α Τέλος περιοχής κατοικίας χαρακτηρισμένης ως περιοχής ήπιας κυκλοφορίας. ... 5. Οι πρόσθετες πινακίδες (Πρ-1 μέχρι Πρ-18β) τοποθετούνται σε συνδυασμό πάντοτε με άλλες (κύριες) πινακίδες σήμανσης για να δηλώνουν απόσταση μήκος και λοιπά διευκρινιστικά στοιχεία ισχύος των κυρίων πινακίδων. Η σημασία των πινακίδων αυτών είναι: Πρ-1 Απόσταση από τη θέση της πινακίδας μέχρι την αρχή της επικίνδυνης θέσης ή της περιοχής στην οποία εφαρμόζεται ο καθοριζόμενος με αυτήν κανόνας ή περιορισμός (π.χ. 200 μ.). Πρ-2 Μήκος του επικίνδунου τμήματος ή της περιοχής στην οποία εφαρμόζεται ο καθοριζόμενος με την πινακίδα κανόνας ή περιορισμός (π.χ. 1 χιλιόμετρο) ... Πρ-14δ Επικίνδυνη κλειστή στροφή δεξιά. ... 7. τοποθετούμενες πινακίδες σήμανσης οδών πρέπει να είναι κατασκευασμένες και τοποθετημένες σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων .... », στο άρθρο 5 παρ. 1 έως 3 ότι: «1. Οι σημάνσεις των οδοστρωμάτων με διαγραμμίσεις ή σύμβολα χρησιμοποιούνται για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας ή για την προειδοποίηση ή καθοδήγηση αυτών που χρησιμοποιούν οδούς είτε μόνες είτε σε συνδυασμό με πινακίδες σήμανσης ή σηματοδότες, για να τονιστεί ή διευκρινιστεί η σημασία αυτών. Όταν χρησιμοποιούνται για ρύθμιση της στάθμευσης, σε συνδυασμό με ανάλογες πινακίδες, υπερισχύουν των πινακίδων στάθμευσης. 2 Τα κύρια είδη των σημάνσεων επί των οδοστρωμάτων με διαγραμμίσεις είναι: α) οι κατά μήκος διαγραμμίσεις. β) οι κατά πλάτος (εγκάρσιες) διαγραμμίσεις και γ) οι ειδικές διαγραμμίσεις. 3. οι κατά μήκος διαγραμμίσεις είναι: α) Η αποτελούμενη από μία ή δύο συνεχείς γραμμές η οποία σημαίνει διαχωρισμό των λωρίδων αντίθετων κατευθύνσεων .... », στο άρθρο 10 παρ. 1 ότι: «Όποιος έχει τις κατά τον παρόντα Κώδικα αρμοδιότητες ή την εξουσία επί του πράγματος, επί του οποίου διεξάγεται δημόσια κυκλοφορία, υποχρεούται να λαμβάνει κάθε μέτρο, ώστε από τη δημόσια κυκλοφορία να μην δημιουργείται κίνδυνος ή ζημία τρίτων προσώπων ή άλλων έννομων αγαθών.», στο άρθρο 12 παρ. 1 ορίζεται ότι: «Αυτοί που χρησιμοποιούν τις οδούς πρέπει να αποφεύγουν οποιαδήποτε συμπεριφορά που είναι ενδεχόμενο να εκθέσει σε κίνδυνο ή να παρεμβάλλει εμπόδια στην κυκλοφορία, να εκθέσει σε κίνδυνο πρόσωπα ή ζώα ή να προκαλέσει ζημιές σε δημόσιες ή ιδιωτικές περιουσίες. Οι οδηγοί υποχρεούνται να οδηγούν με σύνεση και με διαρκώς τεταμένη την προσοχή, να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά, στους υπερήλικες, στα άτομα με ειδικές

ανάγκες και γενικώς στα πρόσωπα που χρειάζονται βοήθεια και να μην προκαλούν γενικά με τη συμπεριφορά τους τρόμο, ανησυχία ή παρενόχληση στους λοιπούς χρήστες των οδών, στους παρόδιους ή στους κατοικούντες πλησίον αυτών», στο άρθρο 19 ότι: «1. Ο οδηγός οδικού οχήματος επιβάλλεται να έχει τον πλήρη έλεγχο του οχήματός του, ώστε να μπορεί σε κάθε στιγμή να εκτελεί τους απαιτούμενους χειρισμούς. 2 Ο οδηγός επιβάλλεται να ρυθμίζει την ταχύτητα του οχήματός του λαμβάνων συνεχώς υπόψη του τις επικρατούσες συνθήκες, ιδιαίτερα δε τη διαμόρφωση του εδάφους, την κατάσταση και τα χαρακτηριστικά της οδού, την κατάσταση και το φορτίο του οχήματός του, τις καιρικές συνθήκες και τις συνθήκες κυκλοφορίας, κατά τρόπον ώστε να είναι σε θέση να διακόψει την πορεία του οχήματός του μπροστά από οποιοδήποτε εμπόδιο που μπορεί να προβλεφθεί και το οποίο βρίσκεται στο ορατό αυτών μπροστινό τμήμα της οδού. Υποχρεούται επίσης να μειώνει ταχύτητα του οχήματός του και, σε περίπτωση ανάγκης, να διακόπτει τη πορεία του, όταν οι περιστάσεις το επιβάλλουν. 3. Ιδιαίτερα, ο οδηγός επιβάλλεται να μειώνει την ταχύτητα του οχήματός του σε τμήματα της οδού με περιορισμένο πεδίο ορατότητας, στις στροφές, ... κατά τη διέλευσή του από στενές διόδους και αν η διασταύρωσή του με άλλα οχήματα καθίσταται δυσχερής .... ως και σε κάθε άλλη ειδική περίπτωση, που επιβάλλεται μετριασμός της ταχύτητας ... 4. ... » και στο άρθρο 20 ότι: «1. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας των αυτοκινήτων οχημάτων, μέσα στις κατοικημένες περιοχές, ορίζεται σε 50 χιλιόμετρα την ώρα, εκτός αν άλλως ορίζεται με ειδική σήμανση. 2. [όπως η παρ. 2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 1 του άρθρου 18 του ν. 3542/2007 (ΦΕΚ Α' 50/2-3-2007), η ισχύς του οποίου αρχίζει τρεις μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως]. Εκτός κατοικημένων περιοχών τα ανώτατα επιτρεπόμενα όρια ταχύτητας, για τις διάφορες κατηγορίες αυτοκινήτων οχημάτων και των συνδυασμών αυτών, ορίζονται στον παρακάτω πίνακα: Πίνακας ανώτατων επιτρεπόμενων ορίων ταχύτητας Κατηγορία οχήματος Επιβατηγά Αυτοκινητόδρομοι 130 Οδοί Ταχείας Κυκλοφορίας 110 Άλλο Οδικό Δίκτυο 90 ... 6. Με βάση μελέτες που έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από τις αρμόδιες Τεχνικές Υπηρεσίες των οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και με απόφαση του οικείου Νομαρχιακού, Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, δύνανται να καθορίζονται και μεταβάλλονται τα ανώτατα όρια ταχύτητας στις οδούς για τις οποίες έχουν την αρμοδιότητα επίβλεψης και συντήρησης, τα οποία πρέπει να είναι κατώτερα των ανωτάτων ορίων που προβλέπονται από το άρθρο αυτό. ... 8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Δημόσιας Τάξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών μπορούν να μεταβάλλονται τα υπό του άρθρου αυτού οριζόμενα όρια ταχύτητας .... ».

5 Επειδή, τέλος, στο άρθρο 7 παρ. 4 έως 6 του ν. 3481/2006 «Τροποποιήσεις για το εθνικό κτηματολόγιο την ανάθεση και την εκτέλεση συμβάσεων έργων και μελετών και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ Α' 162) ορίζεται ότι: «4. Για την εφαρμογή των παραγράφων 2 και 3 ως "συντήρηση" νοείται η αποκατάσταση των βλαβών του οδοστρώματος και των

στοιχείων ασφαλείας της οδού (στηθαία, νησίδες ασφαλείας, σήμανση κ.ο.κ.), επιφυλασσομένων των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για την αρμοδιότητα και τις ευθύνες των Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας. Την υπηρεσία που έχει κατά τα ανωτέρω την αρμοδιότητα συντήρησης των οδών βαρύνει η υποχρέωση και η δαπάνη ηλεκτροφωτισμού τους, σύμφωνα με τις ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές. Με τις διατάξεις του παρόντος δεν θίγονται οι αρμοδιότητες που αφορούν την καθαριότητα της επιφάνειας των οδών.

5. Οι αρμόδιες για τη συντήρηση των οδών υπηρεσίες υποχρεούνται να ελέγχουν, τουλάχιστον ανά δεκαπενθήμερο, τις οδούς της αρμοδιότητάς τους, για τη διαπίστωση βλαβών του οδοστρώματος και των λοιπών στοιχείων ασφαλείας της οδού και να καταγράφουν τα ευρήματα σε ειδικό βιβλίο, που τηρείται με ευθύνη του Προϊσταμένου τους. Τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας υποχρεούνται να ειδοποιούν αμέσως και εγγράφως τις αρμόδιες για τη συντήρηση των οδών υπηρεσίες, για την ύπαρξη βλαβών του οδοστρώματος και των στοιχείων ασφαλείας των οδών που υποπίπτουν στην αντίληψή τους και εκθέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των χρηστών της οδού. Κάθε ενδιαφερόμενος πολίτης μπορεί να προβαίνει επίσης σε γραπτή ειδοποίηση των αρμόδιων για τη συντήρηση υπηρεσιών, με οποιοδήποτε μέσο (όπως ιδίως τηλεομοιοτυπία, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ταχυδρομική επιστολή), η οποία καταχωρίζεται από τις ως άνω υπηρεσίες στο τηρούμενο ειδικό βιβλίο.

6. Η αρμόδια προς συντήρηση της οδού υπηρεσία υποχρεούται να πραγματοποιήσει με όργανά της αυτοψία της βλάβης, μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες αφότου λάβει με οποιονδήποτε τρόπο γνώση αυτής και να συντάξει συνοπτική έκθεση περί της έκτασης και του είδους της και της ύπαρξης ή μη ανάγκης άμεσης αντιμετώπισης. Εφόσον κατά την αυτοψία διαπιστωθεί επικινδυνότητα της βλάβης για την οδική ασφάλεια, λαμβάνονται άμεσα από τους διενεργούντες την αυτοψία τα απαραίτητα μέτρα για την προσωρινή της αποκατάσταση, εφόσον αυτή είναι δυνατή, άλλως για την οριοθέτηση και την κατάλληλη σήμανσή της, προς αποφυγή ατυχημάτων. Η αποκατάσταση των βλαβών που κρίνονται επικίνδυνες για την οδική ασφάλεια ολοκληρώνεται υποχρεωτικά εντός δέκα (10) ημερών από τη διενέργεια της αυτοψίας. Οι ενέργειες της παραγράφου αυτές καταγράφονται σε ειδικό Πρωτόκολλο Αντιμετώπισης

Βλάβης, το οποίο συντάσσεται και υπογράφεται από τον υπάλληλο ή τους υπαλλήλους που ορίστηκαν υπεύθυνοι κατά τα ανωτέρω και θεωρείται απ τον αρμόδιο προϊστάμενο της υπηρεσίας. Η μη τήρηση των υποχρεώσεων αυτής και της προηγούμενης παραγράφου με υπαιτιότητα των αρμόδιων οργάνων συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.». Οι παραπάνω διατάξεις περί της αρμοδιότητας συντήρησης των οδών δεν έχουν τεθεί, αποκλειστικά, για χάρη του γενικού συμφέροντος, αλλά αποσκοπούν, παράλληλα και στην εξυπηρέτηση των πολιτών, δηλαδή στην ομαλή και ασφαλή κυκλοφορία αυτών και των οχημάτων και, επομένως, η παράλειψη από την οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (Ν.Α.) της οφειλόμενης κατά τούτο νόμιμης υποχρέωσης δημιουργεί ευθύνη αυτής και αντίστοιχη αξίωση των πολιτών προς αποκατάσταση της προσγενόμενης σε αυτούς ζημίας (πρβλ. Σ.τ.Ε. 740/2001). Εξάλλου, στη με αριθ. σικ.

93/6/8.1.1988 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων [«Προδιαγραφή μεταλλικών στηθαίων ασφαλείας οδών» (ΦΕΚ Β1 189/6.4.1988)] προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η τοποθέτηση μεταλλικών στηθαίων ασφαλείας σε σημεία των οδών όπου η εκτροπή ενός οχήματος πρέπει να εμποδιστεί οπωσδήποτε (π.χ. σε γκρεμούς κοντά στην οδό, σε ρέματα, σε σημαντικές διώρυγες, τάφρους).

6. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου, μεταξύ των οποίων, η από ....2009 έκθεση αυτοψίας τροχαίου ατυχήματος των αρμοδίων οργάνων του Αστυνομικού Τμήματος (Α.Τ.) Μεσσήνης και το συνημμένο σε αυτή πρόχειρο σχεδιάγραμμα, προκύπτουν τα εξής: ο ..., υιός των δύο πρώτων από τους εκκαλούντες-εφεσίβλητους, αδελφός του τρίτου και εγγονός του τέταρτου και της πέμπτης από αυτούς, κάτοχος της με αριθμ.... άδειας οδήγησης, στις ...2009 και περί ώρα 22:40 οδηγούσε το με αριθμό κυκλοφορίας ..., μάρκας «...», μοντέλο «...», έτους πρώτης κυκλοφορίας το 2000, κυλινδρισμού 1.360, ιδιοκτησίας του πρώτου από τους εκκαλούντες-εφεσίβλητους ιδιωτικής χρήσης επιβατηγό (Ι.Χ.Ε.) όχημα, επί της επαρχιακής οδού Μεσσήνης - Αβραμιού με κατεύθυνση από Αβραμιού προς Μεσσήνη, έχοντας ξεκινήσει από Αριστομένη Μεσσηνίας, περί ώρα 22:15', με προορισμό την Καλαμάτα. Στο παραπάνω όχημα, επέβαιναν, επίσης, ο ..., καθήμενος στη θέση του συνοδηγού και φέρων, όπως

ο οδηγός, ζώνη ασφαλείας, και οι ..., καθήμενοι στο πίσω κάθισμα του

οχήματος. Κατά την ως άνω ώρα, το οδηγούμενο από τον ανωτέρω ...όχημα βρισκόταν στο 6,4 χιλιόμετρο της παραπάνω επαρχιακής οδού, με κατεύθυνση από Αβραμιού προς Μεσσήνη, στο οποίο υπάρχει κατωφέρεια και η χάραξη του οδοστρώματος αποτελείται από δύο συνεχόμενες ομόρροπες καμπύλες, στην είσοδο, δε, της πρώτης καμπύλης, υφίσταται γέφυρα χειμάρρου, με προστατευτικά κιγκλιδώματα. Όταν το παραπάνω όχημα έφθασε στο ανωτέρω σημείο, δεν πραγματοποίησε τη δεξιά στροφή αλλά εξετράπη της πορείας του προς τα αριστερά, προσέκρουσε στα προστατευτικά της γέφυρας κιγκλιδώματα, τα οποία υποχώρησαν, και έπεσε εντός του χειμάρρου, με την οροφή του προς την επιφάνεια του νερού. Οι τέσσερις συνεπιβάτες του οδηγού κατάφεραν να απεγκλωβιστούν και να εξέλθουν του οχήματος και του χειμάρρου, όμως, ο οδηγός απεβίωσε. Συγκεκριμένα, ο οδηγός μεταφέρθηκε με ασθενοφόρο στο Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Καλαμάτας και, σύμφωνα με την έκθεση νεκροψίας και νεκροτομής του ...' της Β χειρουργικής κλινικής του Γενικού Νομαρχιακού Νοσοκομείου Καλαμάτας ..., ο θάνατός του προήλθε ένεκα καρδιακής ανακοπής, λόγω πνιγμού, ενώ, στους πνεύμονές του παρατηρήθηκε άφθονη ποσότητα νερού και στην καρδιά του δεν παρατηρήθηκε τίποτα παθολογικό. Επίσης, σύμφωνα με την από ...2009 έκθεση εξέτασης αίματος του ..., Αστυνομικού Διευθυντή και Χημικού του εργαστηρίου προσδιορισμού

οινοπνεύματος του τμήματος χημικών και φυσικών εξετάσεων της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών ερευνών του αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, από την εργαστηριακή εξέταση του αίματος του θανόντος προέκυψε ότι η περιεκτικότητα του αίματός του σε οινόπνευμα ανερχόταν σε δεκατρία εκατοστά του γραμμαρίου ανά λίτρο. Εξάλλου, σύμφωνα με την προαναφερόμενη έκθεση αυτοψίας τροχαίου ατυχήματος, η οδός είναι διπλής κατεύθυνσης, με δύο λωρίδες κυκλοφορίας, χωρίς διαγράμμιση και όριο ταχύτητας 80 χιλ./ώρα και το πλάτος της στο συγκεκριμένο σημείο ήταν 7,10 μέτρα, είχε, δε, έρεισμα μήκους 0,70 μι αριστερά και 3,00 μ δεξιά, ενώ, το οδόστρωμα, στο οποίο δεν διαπιστώθηκαν ίχνη τροχοπέδησης, ήταν ξηρό και δεν υπήρχε φωτισμός αλλά η ορατότητα ήταν καλή όπως και οι καιρικές συνθήκες, η, δε, κυκλοφορία των οχημάτων ήταν αραιή και δεν κυκλοφορούσαν πεζοί. Επίσης, σύμφωνα με την ίδια έκθεση, υπήρχαν πινακίδες επικίνδυνης στροφής δεξιά (Κ1δ) και επικίνδυνης στένωσης του οδοστρώματος (Κ5), οι οποίες ήταν δυσδιάκριτες, λόγω της πυκνής βλάστησης εκατέρωθεν του οδοστρώματος. Στο συγκεκριμένο σημείο, όπου συνέβη το ατύχημα, η εν λόγω οδός δεν διαθέτει ηλεκτροφωτισμό, ενώ, από έλεγχο του αρχείου της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών δεν βρέθηκε αναφορά σχετιζόμενη με την ασφάλεια της οδού. Περαιτέρω, στις ... Ο διενεργήθηκε πραγματογνωμοσύνη από τους ..., μηχανικούς ΤΕ, υπαλλήλους της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, εργαζόμενους, κατά το χρόνο διενέργειας της πραγματογνωμοσύνης, στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Νομού Μεσσηνίας και, σύμφωνα με την από ... έκθεση αυτών, στο 6,4 χιλ. της 8ης επαρχιακής οδού Μεσσήνης - Αβραμιού, το οδόστρωμα δεν παρουσιάζει φθορές και δεν θεωρείται επικίνδυνο για τους διερχόμενους οδηγούς, τα κιγκλιδώματα της γέφυρας βρίσκονταν σε καλή κατάσταση και ήταν τα συνήθη, που χρησιμοποιούνταν για την οριοθέτηση των γεφυρών, ικανοποιητικά στηριγμένα στο φορέα της γέφυρας και είχαν χρωματιστεί σε χρώμα κίτρινο η δε, αντοχή τους ήταν συνάρτηση της ταχύτητας και της γωνίας πρόσκρουσης σε αυτά, ενώ, και από τις δύο πλευρές της γέφυρας, πριν από την είσοδο στη στροφή υπήρχαν πινακίδες Κ5, Κ1α και Κ1δ (επικίνδυνη αριστερή και δεξιά στροφή και επικίνδυνη στένωση του οδοστρώματος και στις δύο πλευρές), και η σήμανση κρίθηκε επαρκής. Άλλωστε, με τη με αριθμ....-2009 έκθεση διορισμού πραγματογνώμονα του Α.Τ. Μεσσήνης, διορίστηκαν πραγματογνώμονες ο Προϊστάμενος του Κέντρου Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων (Κ.Τ.Ε.Ο.) ... και ο υπάλληλος του Κ.Τ.Ε.Ο. ..., οι οποίοι διενήργησαν πραγματογνωμοσύνη στο με στοιχεία κυκλοφορίας ... Ι.Χ.Ε. όχημα και συνέταξαν σχετικά την από ...-2009 έκθεση πραγματογνωμοσύνης, σύμφωνα με την οποία όλα τα φωτιστικά σώματα του οχήματος εκτός του εμπρόσθιου αριστερού φανού

ήταν σε καλή κατάσταση, από το ατύχημα ήταν κατεστραμμένος ο εμπρός προφυλακτήρας και είχε αποσυναρμολογηθεί ο εμπρόσθιος αριστερός φανός, προφανώς όμως (κατά κρίση των πραγματογνωμόνων) λειτουργούσαν πριν το ατύχημα, κανονικά ήταν σε καλή κατάσταση, είχαν σπάσει τα οπίσθια πλευρικά και το οπίσθιο τζάμι εξαιτίας του απεγκλωβισμού, τα συστήματα διεύθυνσης, πέδησης και ανάρτησης λειτουργούσαν κανονικά και δεν ευθύνονται για το ατύχημα και το όχημα ήταν σε καλή κατάσταση από άποψη συντήρησης. Εξάλλου, το ως άνω όχημα στις ...-2009 υποβλήθηκε σε τεχνικό έλεγχο από το Ιδιωτικό Κέντρο Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων, με την επωνυμία «...», και διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, ότι ο κινητήρας παρουσιάζει απώλεια λαδιού με μη συνεχή διαρροή και ότι δε λειτουργούν όλα τα εμπρόσθια φώτα (βλ. σχετ. το από...2009 προσκομιζόμενο δελτίο τεχνικού ελέγχου οχήματος).

Ακολούθως, στα πλαίσια προκαταρκτικής εξέτασης που διενεργήθηκε για τις συνθήκες του ατυχήματος, εξετάστηκαν ενόρκως οι συνεπιβαίνοντες με το θανόντα στο όχημα (βλ. σχετ. εκθέσεις ένορκης εξέτασης μάρτυρα). Από αυτούς, ο ... κατέθεσε ότι στο κάθισμα του συνοδηγού καθόταν ο ..., ο οποίος, όπως και ο οδηγός, φορούσε ζώνη, και οι υπόλοιποι τρεις κάθονταν στο πίσω κάθισμα, ο δε, οδηγός οδηγούσε προσεκτικά, δεδομένου του ότι ο συγκεκριμένος δρόμος ήταν κακός και στο αμάξι επέβαιναν πέντε άτομα, ενώ, η μη ύπαρξη φωτισμού τους δυσκόλευε παραπάνω. Αναφορικά, δε, με τη στροφή, που προκλήθηκε το ατύχημα, ο ... κατέθεσε ότι, εξαιτίας της πυκνής βλάστησης, δεν φαινόταν η σήμανση και η συνέχεια του δρόμου, ενώ, ως προς το ατύχημα, κατέθεσε πως, κατά πάσα πιθανότητα, ο οδηγός πήρε ανοιχτά τη στροφή και εξετράπη της πορείας του και όταν έπεσαν στα κιγκλιδώματα αυτά υποχώρησαν αμέσως και το όχημα βρέθηκε μέσα στο χείμαρρο αναποδογυρισμένο. Περαιτέρω, ο ... κατέθεσε ότι ο θανών πήγαινε συχνά στη ... Μεσσηνίας, από όπου καταγόταν, αλλά δεν γνώριζε το δρόμο Αβραμιού - Μεσσήνη, διότι χρησιμοποιούσε το δρόμο Τριόδου - Αριστομένη, το όχημα έβαινε με μικρή σχετικά ταχύτητα, διότι και η κατάσταση του δρόμου δεν επέτρεπε μεγάλες ταχύτητες, ενώ, η πυκνή βλάστηση είχε καλύψει την υπάρχουσα σήμανση και την ορατότητα του γεφυριού, τα κιγκλιδώματα ήταν σαθρά και ο φωτισμός απουσίαζε παντελώς. Επίσης, κατέθεσε ότι ο οδηγός πήρε κλειστά τη στροφή και έχασε τον έλεγχο του οχήματος, το οποίο στράφηκε προς τα αριστερά ήτοι προς τη γέφυρα, Πάτησε φρένο δύο μέτρα Περίπου Πριν το Κιγκλίδωμα της γέφυρας αλλά το όχημα σύρθηκε προς το κιγκλίδωμα, που λύγισε, με αποτέλεσμα να πέσει στο χείμαρρο. Ο ... στην από ...2009 έκθεση ένορκης εξέτασης, που υπέβαλε στα αρμόδια όργανα του Α.Τ Μεσσήνης, κατέθεσε ότι καθόταν στο μπροστινό κάθισμα του οχήματος και φορούσε ζώνη, όπως και ο οδηγός, και ότι η ταχύτητα του οχήματος ήταν σταθερά χαμηλή αλλά, στο σημείο του

ατυχήματος, δεν μπορούσαν να διακρίνουν τη σήμανση και τη συνέχεια της στροφής, λόγω της πυκνής βλάστησης, με αποτέλεσμα ο οδηγός να πάρει ανοιχτά τη στροφή, διότι δεν είχε καταλάβει την επικινδυνότητά της, και το όχημα, λόγω και της ολισθηρότητας του οδοστρώματος, να εκτραπεί της πορείας του, προς τα αριστερά, όπου υπήρχε προστατευτικό κιγκλίδωμα, το οποίο αποδείχθηκε σαθρό, ενώ, σημειώνει ότι θεωρεί πως το ατύχημα θα είχε αποφευχθεί εάν δεν υπήρχαν οι κακές συνθήκες στη σήμανση, στο οδόστρωμα και στο κιγκλίδωμα και εάν υπήρχε ελάχιστος φωτισμός. Τέλος, ο ... στην από ...-2009 έκθεση ένορκης εξέτασης, που υπέβαλε στα αρμόδια όργανα του Α.Τ. Μεσσηνίας, κατέθεσε ότι επειδή ο οδηγός δεν γνώριζε το δρόμο, καθώς είχε περάσει λίγες φορές από εκεί, οδηγούσε σιγά και προσεκτικά και όταν το όχημα έφθασε στο σημείο του ατυχήματος επιχείρησε να στρίψει δεξιά αλλά έχασε τον έλεγχο του οχήματος, το οποίο στράφηκε προς τα αριστερά, οπότε ο οδηγός πάτησε φρένο αλλά το όχημα έπεσε πάνω στις μπάρες της μικρής γέφυρας και τις λύγισε, με αποτέλεσμα να αναποδογυρίσει εντός του χειμάρρου. Κατά την εκτίμηση, δε, του συγκεκριμένου μάρτυρα, για το ατύχημα ευθύνεται η έλλειψη φωτισμού σε όλο το δρόμο, η πυκνή βλάστηση, που εμποδίζει την ορατότητα στο συγκεκριμένο σημείο, και το γεγονός ότι τα κιγκλιδώματα της γέφυρας ήταν παλιά και ασυντήρητα. Περαιτέρω, στα πλαίσια της υποχρέωσης της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Μεσσηνίας, προς συντήρηση των οδών, η παραπάνω υπηρεσία, συνέταξε το με αριθμ.....2007 έγγραφο, με το οποίο όρισε τεχνικούς υπαλλήλους, για τη διαπίστωση των βλαβών του οδοστρώματος και των λοιπών αυτών στοιχείων ασφαλείας, με υποχρέωση ελέγχου τουλάχιστον ανά δεκαπενθήμερο, και για την 8η επαρχιακή οδό αρμόδια τεχνική υπάλληλος είχε οριστεί η πολιτική μηχανικός ... (σχετ. Το προαναφερόμενο έγγραφο με τον συνημμένο σε αυτό πίνακα ορισμού διοίκησης Μεσσηνίας, επίσης το με αριθμ.....2011 έγγραφο του πολιτικού μηχανικού ..., Διευθυντή της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε) Μεσσηνίας και η από ...-2012 ένορκη εξέταση μάρτυρα του ίδιου ως άνω πολιτικού μηχανικού). Στα πλαίσια της παραπάνω συντήρησης του οδοστρώματος, είχε συναφθεί στις ...-2009 προγραμματική σύμβαση ανάμεσα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, τη Ν.Α. Μεσσηνίας, την τοπική ένωση Δήμων και Κοινοτήτων νομού Μεσσηνίας και την Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ανώνυμη εταιρεία ....., προκειμένου να υλοποιηθεί το έργο «βελτίωση - καθαρισμός - διαγράμμιση & σήμανση βασικού οδικού δικτύου Ν Μεσσηνίας», συνολικού προϋπολογισμού 395.000,00 ευρώ. Η ισχύς της σύμβασης ορίστηκε έως ...-2009 και προέβλεπε εργασίες καθαρισμού (συμπεριλαμβανομένης της κοπής και απομάκρυνσης δένδρων - κλάδων θάμνων, που εμποδίζουν την ορατότητα), κατακόρυφη και οριζόντια σήμανση και επισκευή του οδοστρώματος. Αρμόδια προς

συντονισμό των δράσεων, που απαιτούνταν για την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης, ήταν η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Μεσσηνίας, οι Τεχνικές Υπηρεσίες της οποίας ανέλαβαν, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση να εποπτεύουν επιστημονικοτεχνικά το έργο έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στους στόχους υλοποίησης (σχετ. τα άρθρα 6 και 8 της παραπάνω σύμβασης). Εξάλλου, σύμφωνα με τη με αριθμ.πρωτ....-2009 βεβαίωση υλοποίησης φυσικού αντικείμενου της παραπάνω προγραμματικής σύμβασης της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Μεσσηνίας, στα πλαίσια της ως άνω σύμβασης, κατά το χρονικό διάστημα από ...-2009 έως ...-2009, είχε πραγματοποιηθεί, μεταξύ άλλων, ο καθαρισμός της 8ης Επαρχιακής οδού στο τμήμα αυτής από Κεφαλόβρυσο έως Μεσσήνη, έκτασης 35 χιλιομέτρων. Περαιτέρω, σύμφωνα με το με αριθμ.πρωτ....-2009 έγγραφο της παραπάνω διεύθυνσης, προς το φορέα υλοποίησης της ως άνω σύμβασης, επισημάνθηκε στην Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ. Ο.Τ.Α. η ανάγκη διερεύνησης του ενδεχομένου ανάθεσης, σε προσωπικό που ήδη παρατεταμένων βροχοπτώσεων παρατηρήθηκε έντονη βλάστηση δημιουργώντας προβλήματα στην ορατότητα και καθιστώντας επισφαλή την κίνηση των οχημάτων. Εξάλλου, κατά της ανωτέρω πολιτικής μηχανικού ..., οι εκκαλούντες-εφεσίβλητοι κατέθεσαν μήνυση, επί της οποίας εκδόθηκε η με αριθμ..../2015 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Καλαμάτας, με την οποία τελικά κρίθηκε ένοχη για το αδίκημα της δια παραλείψεως τελέσεως ανθρωποκτονίας από αμέλεια [άρθρο 302 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ), πδ 283/1985 - ΦΕΚ Α' 1986)]. Στα πλαίσια της ανοιγείσας κατά τα ανωτέρω δίκης, ο ... Διευθυντής της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Μεσσηνίας, υπέβαλε ενώπιον της Πταισματοδίκη Καλαμάτας την από ...-2012 ένορκη εξέταση στην οποία, μεταξύ άλλων, δήλωσε ότι κατείχε την παραπάνω ιδιότητα από το έτος 2006 έως και την ημερομηνία πραγματοποίησης της ως άνω εξέτασης και για το συγκεκριμένο τμήμα της Ε.Ο., οπου συνέβη το ατύχημα, δεν βρέθηκε αναφορά που να υποδεικνύει πρόβλημα στην ασφάλεια της οδού, στην περίπτωση, δε, που υπήρχε πρόβλημα σε κάποιο τμήμα των οδών αρμοδιότητάς τους, το αρμόδιο τμήμα συντήρησης οδών, θα το ανέφερε στο μάρτυρα, ως Διευθυντή της Υπηρεσίας, προκειμένου να ανευρεθούν οι σχετικοί πόροι για να προχωρήσει η εκτέλεση του έργου, ενώ, μέσα στις αρμοδιότητες της υπηρεσίας τους, υπαγόταν και ο έλεγχος της σήμανσης των οδών. Επίσης, κατέθεσε ότι ο επόπτης τεχνικός υπάλληλος και στη συγκεκριμένη περίπτωση η ανωτέρω ..., είχε την υποχρέωση, κάθε δεκαπέντε ημέρες, να προβαίνει στον έλεγχο της οδού για τη διαπίστωση βλαβών και στον έλεγχο της σήμανσης και να εισηγείται σχετικά, καθώς και ότι από τον έλεγχο του αρχείου προέκυπτε ότι δεν

είχαν αναφερθεί βλάβες σε σχέση με στοιχεία της ασφάλειας της οδού (στηθαία, νησίδες ασφαλείας, σήμανση Κ.Ο.Κ.) στο συγκεκριμένο σημείο, ούτε ότι υπήρχε βλάστηση, που παρεμπόδιζε τη σήμανση της οδού. Εξάλλου, κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Καλαμάτας, κατά την οποία εκδόθηκε η πιο πάνω με αριθμ..../2015 απόφαση, ο ίδιος μάρτυρας κατέθεσε, μεταξύ άλλων, ότι, πρακτικά, ο έλεγχος πραγματοποιείτο σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δεκαπέντε ημερών, ότι δεν θυμάται πότε πραγματοποιήθηκε από την ... ο τελευταίος έλεγχος για το μήνα Ιούνιο του έτους 2009, ότι η επαρχιακή οδός , ... είχε καθαριστεί μέχρι ...-2009 και στο τμήμα, που είχε καθαριστεί, συμπεριλαμβανόταν και το τμήμα για το οποίο ήταν αρμόδια η παραπάνω υπάλληλος, ότι είχε αναφερθεί πως εκείνος ο δρόμος έπρεπε να καθαριστεί και είχαν προβεί σε καθαρισμό από τη Μεσσήνη. Ακόμα, η προαναφερόμενη ..., στην από ...-2011 έκθεση ένορκης εξέτασης μάρτυρα (κατά το στάδιο της διαδικασίας της ανάκρισης) αναφέρει τα εξής: «όποτε διαπιστωνόνταν κάποιο πρόβλημα αυτό αποκαθιστούνταν άμεσα από τη διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών», ενώ, στην ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Καλαμάτας απολογία της, κατέθεσε, μεταξύ άλλων, ότι έπρεπε να περνάει κάθε δεκαπέντε ημέρες προς έλεγχο των οδών, που ανήκαν στην αρμοδιότητά της, αλλά ήταν ανέφικτο, διότι οι δρόμοι ήταν μεγάλοι, ότι για την κοπή των φυτών, υπήρχαν εργολάβοι που την είχαν αναλάβει και δεν ήταν ο ρόλος της να τους ελέγξει, ότι τα φυτά είχαν κοπεί έως τον Απρίλιο του έτους 2009, η ίδια, δε, ήλεγξε το δρόμο το 2009 και δεν ευθύνεται εάν δεν κόπηκαν σωστά. Τέλος, κατά της ανωτέρω με αριθμ..../2015 απόφασης του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Καλαμάτας ασκήθηκε έφεση από την εν λόγω κατηγορούμενη, επί της οποίας (έφεσης) εκδόθηκε η με αριθμ. .../2016 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Πλημμελημάτων Καλαμάτας, με την οποία η ανωτέρω κηρύχθηκε αθώα για τις ίδιες ως άνω πράξεις.

5. Επειδή, με την από ...-2013 αγωγή τους ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Τρίπολης, οι εκκαλούντες-εφεσίβλητοι ισχυρίστηκαν ότι ο θάνατος του συγγενούς τους οφείλεται αποκλειστικά στις παράνομες πράξεις και παραλείψεις των οργάνων του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ., διότι, παρά την κατά νόμο υποχρέωση τους προς συντήρηση του οδοστρώματος, τόσο το οδόστρωμα, όσο και η σήμανση, το στηθαίο και τα κιγκλιδώματα της γέφυρας βρίσκονταν σε κακή κατάσταση, ενώ, δεν υπήρχε διαγράμμιση και φωτισμός. Ειδικότερα, όσον αφορά τη σήμανση υποστήριξαν ότι οι πινακίδες θα πρέπει να μην καλύπτονται από αντικείμενα, να είναι τοποθετημένες στο ύψος εστίασης του βλέμματος του οδηγού (το οποίο στην ύπαιθρο δεν πρέπει να είναι χαμηλότερο από 0,6 μ.),

να απέχουν από το ακρο της οδού, να μην τοποθετούνται (Ολες μαζί, (Όπως εν προκειμενω απέχουν 200 έως 400 μέτρα από το σημείο αναφοράς, στις υπεραστικές, οδούς που οι ταχύτητες είναι μεγαλύτερες, και να καλύπτονται από _αντανακλαστική μεμβράνη, στην προκειμένη περίπτωση, δε, οι πινακίδες καλύπτονταν από βλάστηση, η χαμηλότερη ακμή της πινακίδας επικίνδυνης στένωσης του οδοστρώματος (Κ5) απέιχε 0,48 μέτρα από τη μέση γραμμή του οδοστρώματος και η πινακίδα (Κ1 δ) επικίνδυνης στροφής δεξιά απέιχε 1,20 μέτρα από το ίδιο σημείο και αμφότερες απέιχαν περίπου 100 μέτρα από την απότομη δεξιά στροφή και την ταυτόχρονη απότομη στένωση της οδού. Επίσης, η συγκεκριμένη οδός στερείτο διαγράμμισης, η οποία θα βοηθούσε τον οδηγό να μην ξεφύγει από την πορεία του δρόμου. Περαιτέρω, όσον αφορά τα προστατευτικά κιγκλιδώματα και το στηθαίο της γέφυρας υποστήριξαν ότι δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις του νόμου, καθότι το στηθαίο ήταν παλιό ασυντήρητο, χωρίς το απαιτούμενο προς αναχαίτιση της πορείας υλικό, ώστε να είναι σε θέση να ανακόψει την πορεία οχημάτων που προσκρούουν σε αυτό, καθώς και χωρίς το απαιτούμενο πάχος, ενώ, ήταν σκουριασμένο και είχε στρεβλώσεις από προηγούμενες προσκρούσεις, το, δε, έδαφος επί του οποίου ήταν τοποθετημένο ήταν σαθρό, με αποτέλεσμα εξαιτίας των ανωτέρω κακοτεχνιών, αμέσως μόλις προσέκρουσε το όχημα επάνω του να υποχωρήσουν τα κατακόρυφα στηρίγματα, μαζί με την επικαλυπτόμενη λάμα και το τσιμέντο επί του οποίου ήταν πακτωμένα, παρά το γεγονός ότι το όχημα δεν εκινείτο με μεγάλη ταχύτητα, γεγονός που αποδεικνύεται από το ότι δεν άνοιξαν οι αερόσακοι. Ενόψει αυτών, ζήτησαν να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του εκκαλούντος-εφεσίβλητου να τους καταβάλει αποζημίωση για την ψυχική οδύνη, που υπέστησαν από το θάνατο του συγγενούς τους, που οφείλεται στην προαναφερόμενη παράνομη, κατά τους ισχυρισμούς τους, συμπεριφορά των οργάνων του εκκαλούντος-εφεσίβλητου. Ειδικότερα, υποστήριξαν ότι δοκίμασαν αβάσταχτη θλίψη από τον αδόκητο και άδικο θάνατο του αγαπημένου τους προσώπου, λόγω του λαμπρού χαρακτήρα του, του άριστου ήθους του και των συνθηκών του θανάτου του, για τον οποίο δεν ευθυνόταν ο ίδιος, τη θλίψη τους, δε, αυτή επιτείνει το γεγονός ότι ήταν μόλις είκοσι ενός ετών, με άρτια σωματική διάπλαση και πλήρη υγεία, ότι ήταν συμπαραστάτης τόσο των γονέων του όσο και του αδελφού του, με τον οποίο ήταν μοναδικά συνδεδεμένος, αλλά και των παππούδων του, των οποίων αποτελούσε το πιο αγαπημένο εκ των εγγονών.

Ζήτησαν, δε, κατόπιν όλων των ανωτέρω να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. να καταβάλλει το ποσό των 500.000,00, σε καθένα από τους δύο πρώτους από αυτούς, το ποσό των 300.000,00 ευρώ στον τρίτο και το ποσό των 150.000,00 ευρώ σε κάθε έναν από τους τέταρτο και πέμπτη από αυτούς, αφαιρουμένου του ποσού των 100,00 ευρώ για καθένα, το οποίο επιφυλάσσονται να απαιτήσουν ως Πολιτική Αγωγή ενώπιον των Ποινικών

Δικαστηρίων. Επίσης, ο πρώτος από αυτούς ζήτησε την καταβολή σε αυτόν του ποσού των 2.855,44 ευρώ, ως αποζημίωση για τα έξοδα κηδείας του θανόντος, στα οποία υποβλήθηκε. Τα παραπάνω ποσά, δε, ζητήθηκε να καταβληθούν νομιμοτόκως, με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο υπερημερίας, του τόκου υπολογιζόμενου από την ημερομηνία της ζημίας τους, άλλως από την επίδοση της κρινόμενης αγωγής και έως την εξόφληση και με απόφαση που να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή. Με την εκκαλουμένη απόφαση η παραπάνω αγωγή έγινε μερικά δεκτή και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. να καταβάλει σε καθένα από τους εκκαλούντες-εφεσίβλητους τα ποσά που αναφέρονται στην πρώτη σκέψη της παρούσας με το νόμιμο τόκο (επιτόκιο 6%) από την επίδοση της αγωγής (...-2013) μέχρι την εξόφληση, αφού κρίθηκε ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις αποζημιωτικής ευθύνης του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. σύμφωνα με τα άρθρα 105 - 106 του Εισ.Ν.Α.Κ. και 932 Α.Κ. Ειδικότερα, κρίθηκε ότι συνέτρεχε παράνομη πράξη των οργάνων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας, που είναι υπεύθυνη για την συντήρηση του οδοστρώματος, στην οποία περιλαμβάνεται η οριζόντια και κάθετη σήμανση, συνιστάμενη (παράνομη πράξη) στην κακή συντήρηση του οδοστρώματος και συγκεκριμένα στην πλημμελή συντήρηση της κάθετης σήμανσης και στην ανυπαρξία της οριζόντιας σήμανσης, εφόσον, δεν είχε συντηρηθεί η οριζόντια σήμανση του οδοστρώματος με θέση διπλής διαχωριστικής γραμμής, όπως τούτο προκύπτει από την ως άνω από ...-2009 έκθεση αυτοψίας τροχαίου ατυχήματος των αρμοδίων αστυνομικών οργάνων ούτε είχε καθαριστεί επαρκώς η βλάστηση, ώστε να είναι ορατή η κάθετη σήμανση και να προειδοποιούνται οι οδηγοί για την επικίνδυνη δεξιά στροφή και τη στένωση του οδοστρώματος, καθότι, όπως επίσης βεβαιώνεται στην ως άνω έκθεσης αυτοψίας, οι σχετικές προειδοποιητικές πινακίδες ήταν δυσδιάκριτες, λόγω πυκνής βλάστησης εκατερωθεν του οδοστρώματος. Ενισχυτικό, δε, της κρίσης αυτής αποτελεί και το γεγονός ότι τα αρμόδια όργανα του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. είχαν προβεί σε ενέργειες για καθαρισμό της παρόδιας βλάστησης και μόλις τρεις ημέρες πριν το ατύχημα είχαν γίνει ενέργειες για πρόσθετη κοπή της βλάστησης, όπως προκύπτει από το ως άνω με αριθμ.πρωτ....-2009 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Μεσσηνίας, από το οποίο συνάγεται ότι οι συνθήκες του οδοστρώματος, κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή, ήταν τέτοιες που απαιτούσαν επέμβαση επί της παρακείμενης στο οδόστρωμα βλάστησης. Επίσης, κρίθηκε ότι δεν αποδείχθηκε η κακή κατάσταση των κιγκλιδωμάτων κατά το χρόνο του ατυχήματος, καθώς και ότι η έλλειψη ηλεκτροφωτισμού της επίμαχης οδού δεν συνετέλεσε στην πρόκληση του ατυχήματος. Περαιτέρω, κρίθηκε ότι οι προαναφερόμενες παράνομες παραλείψεις των οργάνων του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. ήταν αντικειμενικά ικανές, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, να προκαλέσουν το ένδικο ατύχημα (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1055/2016), διότι το γεγονός ότι ο ανωτέρω οδηγός έχασε τον έλεγχο του οχήματός του οφειλόταν στον αιφνιδιασμό του, λόγω αφενός μεν της μη επαρκούς προειδοποίησής του για τη στένωση της οδού και την απότομη δεξιά στροφή, που,

άλλωστε, λόγω της παρακείμενης βλάστησης και της καμπύλης και της κατωφέρειάς της οδού στο συγκεκριμένο σημείο, δε θα μπορούσε να είναι ορατή από απόσταση αφετέρου δε, της έλλειψης διπλής διαχωριστικής γραμμής, η ύπαρξη της οποίας θα συντελούσε στο να διατηρεί ο οδηγός την κίνηση του οχήματός του στην κατεύθυνση της δικής του λωρίδας. Τέλος, για τον σχηματισμό της κρίσης του σχετικά με το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, το Πρωτόδικο Δικαστήριο έλαβε υπόψη του την συγγένεια ενός εκάστου των εκκαλούντων-εφεσιβλήτων με τον θανόντα, το νεαρό της ηλικίας του, τις συνθήκες τέλεσης της αδικοπραξίας και το βαθμό πταίσματος των οργάνων.

8 Επειδή, με την κρινόμενη από ...-2018 έφεσή τους, όπως αυτή αναπτύσσεται με το υπόμνημα που κατατέθηκε νόμιμα, οι εκκαλούντες- εφεσίβλητοι ζητούν, κατ' εκτίμηση του δικογράφου, τη μεταρρύθμιση της εκκαλούμενης απόφασης και την επιδίκαση σ' αυτούς του συνόλου των τους κονδυλίων, προβάλλοντας ότι έσφαλε αυτή μη δεχθείσα το σύνολο των αξιώσεών τους, όσον αφορά την χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, διότι δεν εκτίμησε ορθά τα πραγματικά περιστατικά προσδιορισμού της ψυχικής τους οδύνης σε συνδυασμό με την αποκλειστική υπαιτιότητα των οργάνων του εκκαλούντος-εφεσιβλήτου ν.π.δ.δ. για το επίμαχο συμβάν.

9 Επειδή, με την από ...-2018 έφεσή του, όπως αυτή αναπτύσσεται με το υπόμνημα που κατατέθηκε νόμιμα, το εκκαλούν-εφεσίβλητο ν.π.δ.δ. ζητά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης, προβάλλοντας ότι μη νόμιμα και κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της κρινόμενης υπόθεσης, αυτή δέχθηκε ότι υπήρχε ευθύνη των οργάνων του για το επίμαχο συμβάν, ενώ, έπρεπε να δεχθεί ότι σε καμία παράνομη πράξη ή παράλειψη δεν προέβησαν τα όργανά του, εφόσον η συντήρηση του οδικού δικτύου στην περιοχή που συνέβη το επίμαχο ατύχημα ήταν η προσήκουσα. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας είχε συνάψει για το έτος 2009 προγραμματική σύμβαση με την Αναπτυξιακή Μεσσηνίας με τίτλο «Βελτίωση-Καθαρισμός-Διαγράμμιση και Σήμανση Βασικού Οδικού Δικτύου Ν Μεσσηνίας», όπως, δε, προκύπτει από τη βεβαίωση υλοποίησης φυσικού αντικείμενου με ...-2009 είχε πραγματοποιηθεί καθαρισμός (κοπή θάμνων κ.α.) σε μήκος 35 χλμ. στην 8^η επαρχιακή οδό τμήμα Μεσσήνη-Κεφαλόβρυσο, όπου περιλαμβάνεται και η θέση που συνέβη το επίδικο ατύχημα, ενώ, από την αρμόδια Διεύθυνση (ΤΥ) είχε σταλεί έγγραφο στις ...-2009 (...) προς την Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, με το οποίο επισημαινόταν η ανάγκη πρόσθετου έργου, λόγω της έντονης βλάστησης συνεπεία παρατεταμένων βροχοπτώσεων, στα πλαίσια εκτέλεσης της ανωτέρω προγραμματικής σύμβασης. Επίσης, με το ...-2009 έγγραφό της η Δ.Τ.Υ. της Ν.Α. Μεσσηνίας είχε ζητήσει από την αρμόδια Δ/νση Δασών έγκριση κοπής θάμνων, δένδρων ή κλάδων δένδρων στο επαρχιακό οδικό δίκτυο. Από όλα τα ανωτέρω, δε, συνάγεται ότι υπάρχει από τα αρμόδια όργανα της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων

της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας, μία συνεχής επίβλεψη στο οδικό δίκτυο, το οποίο είναι πολύ μεγάλο, κυκλοφορίας 90 ετών και με δυσμενές ανάγλυφο, ενώ, επίσης, στο συγκεκριμένο σημείο που συνέβη το ατύχημα δεν είχε συμβεί ποτέ στο παρελθόν όμοιο ατύχημα, ώστε η πρόκληση του ανωτέρω ατυχήματος να μπορεί να αποδοθεί σε παράλειψη της διοίκησης. Επίσης, σύμφωνα με το με αριθμ....-2016 έγγραφο της Δ/σης Τεχνικών Έργων Περιφέρειας Πελοποννήσου, στο συγκεκριμένο οδικό τμήμα υφίσταται οριζόντια σήμανση (διαγράμμιση με διπλή διαχωριστική γραμμή), σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν.2696/1999 Κ.Ο.Κ. Περαιτέρω, προβάλλονται λόγοι σχετικά με την κατάσταση των προστατευτικών κιγκλιδωμάτων και την έλλειψη φωτισμού του επίμαχου τμήματος της οδού, οι οποίοι, όμως, είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελώς προβαλλόμενοι, εφόσον, όπως προαναφέρθηκε, με την εκκαλούμενη απόφαση κρίθηκε ότι δεν αποδείχθηκε η κακή κατάσταση των κιγκλιδωμάτων κατά το χρόνο του ατυχήματος, καθώς και ότι η έλλειψη ηλεκτροφωτισμού της επίμαχης οδού δεν συνετέλεσε στην πρόκληση του ατυχήματος.

10. Επειδή, οι ανωτέρω λόγοι της από ...-2018 έφεσης του εκκαλούντος-εφεσίβλητου.π.δ.δ.είναι αβάσιμοι και συνεπώς απορριπτέοι, διότι από τα στοιχεία του φακέλου και ειδικότερα, από την προαναφερόμενη έκθεση αυτοψίας τροχαίου ατυχήματος του Α.Τ. Μεσσηνίας, προκύπτει ότι οι σχετικές προειδοποιητικές πινακίδες εκατέρωθεν του οδοστρώματος ήταν δυσδιάκριτες λόγω της πυκνής βλάστησης, ενώ, δεν υπήρχε οριζόντια σήμανση του οδοστρώματος με διπλή διαχωριστική γραμμή. Επίσης, από τα προαναφερόμενα με αριθμ....-2007 έγγραφο της Δ/σης Τεχνικών Έργων Π.Ε. Μεσσηνίας και με αριθμ....-2011 έγγραφο του Διευθυντή της αυτής υπηρεσίας, καθώς και τις προαναφερθείσες μαρτυρικές καταθέσεις του ανωτέρω Διευθυντή και της ορισθείσας για την 8^η επαρχιακή οδό τεχνικής υπαλλήλου, προκύπτει ότι στα πλαίσια της υποχρέωσής της προς συντήρηση των οδών η ανωτέρω υπηρεσία όρισε τεχνικούς υπαλλήλους για τη διαπίστωση των βλαβών του οδοστρώματος και των λοιπών αυτών στοιχείων ασφαλείας, με υποχρέωση ελέγχου τουλάχιστον ανά δεκαπενθήμερο, όμως, από τη με αριθμ.πρωτ....-2009 βεβαίωση υλοποίησης φυσικού αντικείμενου της προαναφερθείσας από ...-2009 προγραμματικής σύμβασης, προκύπτει ότι ο καθαρισμός του επίδικου τμήματος της επαρχιακής οδού είχε πραγματοποιηθεί κατά το χρονικό διάστημα από ...-2009 έως ...-2009, ενώ, το επίμαχο ατύχημα συνέβη στις ...-2009, ήτοι αποδεικνύεται πλημμελής συντήρηση της κάθετης σήμανσης οδοστρώματος εκ μέρους του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. Ενισχυτικό, δε, της κρίσης αυτής αποτελεί και το γεγονός ότι τα αρμόδια όργανα του εκκαλούντος-εφεσίβλητου ν.π.δ.δ. είχαν προβεί σε ενέργειες για καθαρισμό της παρόδιας βλάστησης και μόλις τρεις ημέρες πριν το ατύχημα είχαν γίνει ενέργειες για πρόσθετη κοπή της βλάστησης, όπως προκύπτει από το ως άνω με αριθμ.πρωτ....-2009

έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Μεσσηνίας. Κατόπιν των ανωτέρω, το επίμαχο ατύχημα οφείλεται αποκλειστικά σε μη νόμιμες πράξεις και παραλείψεις οργάνων του εκκαλούντος-εφεσιβλήτου ν.π.δ.δ. και ειδικότερα, στην πλημμελή συντήρηση της κάθετης σήμανσης του οδοστρώματος και στην ανυπαρξία της οριζόντιας σήμανσης αυτού, όπως ορθά και νόμιμα κρίθηκε με την εκκαλουμένη απόφαση.

11. Επειδή, οι προαναφερόμενοι λόγοι της από ...-2018 έφεσης των εκκαλούντων-εφεσιβλήτων είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν, διότι, σύμφωνα και με όσα έγιναν δεκτά στην τρίτη σκέψη της παρούσας, το ύψος των επιδικασθέντων ποσών είναι προσήκον και εύλογο, η, δε, εκκαλούμενη απόφαση για τον σχηματισμό της κρίσης της σχετικά με το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ορθά και νόμιμα έλαβε υπόψη της το νεαρό της ηλικίας του θανόντος, τις συνθήκες τέλεσης του ατυχήματος και την αποκλειστική υπαιτιότητα των οργάνων του εκκαλούντος-εφεσιβλήτου ν.π.δ.δ.
12. Επειδή, κατ' ακολουθίαν όλων των ανωτέρω, οι κρινόμενες εφέσεις είναι αβάσιμες και πρέπει να απορριφθούν, να καταπέσει, δε, υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου το καταβληθέν παράβολο (αρθρ.277 παρ.9 του Κ.Δ.Δ.). Τέλος, τα δικαστικά έξοδα και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας πρέπει να συμψηφιστούν μεταξύ των διαδίκων, λόγω της μερικής νίκης και μερικής ήττας τους (άρθρο 275 παρ. 1 του Κ.Δ.Δ.).

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Συνεκδικάζοντας τις εφέσεις.

Απορρίπτει αυτές.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων.

Η διάσκεψη του Δικαστηρίου έγινε στην Τρίπολη στις ...-2019.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

Σας ενδιαφέρει

ΠΛΑΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Παράλειψη Οφειλόμενης Νόμιμης Ενέργειας

Μια μονογραφία για το ουσιαστικό και δικονομικό διοικητικό δίκαιο. Περιλαμβάνει περιπτωσιολογία για περιπτώσεις παράλειψης νόμιμης ενέργειας από την πλευρά της διοίκησης σε όλο το φάσμα του διοικητικού

δικαίου(ασφαλιστικό,συνταξιοδοτικό,δασικό,Δήμους ,Περιφέρειες,Αρχαιολογία,Αιγιαλό,Τεχνικές Υπηρεσίες κλπ. Εκτός από την ερμηνεία σε κάθε περίπτωση περιέχει εξαντλητική νομολογία καθώς και οδηγίες για την προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια.

Σελ. 320 Τιμή 38 ευρώ

Ιωάννης Ν. Πλατής
Δικηγόρος ΜΔΕ Δημοσίου Δικαίου

Παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας

Συμβολή στη διαχρονική, νομολογιακή επισκόπηση της διοικητικής παράλειψης

